

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

DICTAMEN A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

D'acord amb les competències atribuïdes al Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana per la Llei 1/2014, de 28 de febrer, i prèvia la tramitació corresponent, el Ple del Comitè, en la seua sessió ordinària celebrada el 22 de desembre de 2022, emet el següent Dictamen.

I.- ANTECEDENTS

El dia 30 de novembre de 2022 va tindre entrada en la seu del CES CV escrit de la Consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, Rosa Pérez Garijo, pel qual se sol·licitava l'emissió del corresponent dictamen preceptiu a l'Avantprojecte de Llei, de Generalitat, de Foment de la Cultura de la Pau i els Drets Humans, a tenor del que es disposa en l'article 4, punt 1, apartat a) de la Llei 1/2014, de 28 de febrer, de la Generalitat, del Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana i d'acord amb l'article 42.4 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Consell i els articles 44 i 45 del Decret 24/2009, de 13 de febrer del Consell, sobre la forma, estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat.

A més del text de l'avantprojecte de llei, s'ha remés a aquest organisme l'expedient relatiu a aquest, que inclou la següent documentació:

- 1.- Resolució per la qual s'estableix l'inici del procediment d'elaboració.
- 2.- Resolució de consulta pública prèvia.
- 3.- Anunci de la consulta pública prèvia en el DOGV.
- 4.- Informe sobre el procés col·laboratiu de la consulta pública prèvia.
- 5.- Memòria econòmica.
- 6.- Informes d'impacte normatiu en la infància, l'adolescència i la família.

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

- 7.- Informe justificatiu de necessitat i oportunitat.
- 8.- Informe sobre coordinació informàtica
- 9 - Informe d'impacte de gènere.
- 9.- Informe de petjada dels grups d'interés (negatiu).
- 11.- Informe sobre al·legacions de les conselleries.
- 12.- Informe de l'Advocacia General de la Generalitat.
- 13.- Informe de la DG de P resuposats.
- 14.- Informe de la DG de Cooperació al Desenvolupament sobre les observacions de l'Advocacia de la Generalitat.
- 15.- Informe del tràmit d'informació pública i consulta ciutadana.
- 16.- Informe del sotssecretari sobre la proposta d'acord del Consell.
- 17.- Acord del Consell.
- 18.- Text avantprojecte de llei.

De manera immediata, es va donar trasllat de l'avantprojecte de llei a la Comissió de Polítiques de Protecció Social, per a elaborar l'Esborrany de Dictamen, segons disposa l'article 41.1 del Reglament d'Organització i Funcionament del Comitè.

El dia 13 de desembre de 2022, es va reunir la Comissió de Polítiques de Protecció Social, per a elaborar l'Esborrany de Dictamen a l'Avantprojecte de Llei, de Foment de la Cultura de la Pau i els Drets Humans. A la mateixa va assistir la directora general de Cooperació Internacional al Desenvolupament, Clara de Asís Tirado Museros, acompanyada de la subdirectora general de Cooperació Internacional al Desenvolupament, Lorda Sanchís Domingo i de Manuel García Valls, cap de l servei d'Anàlisi, Estudis, Promoció i Seguiment de la mateixa subdirecció general, procedint a explicar l'avantprojecte de llei objecte de dictamen.

Novament, en data 20 de desembre de 2022 es va reunir en sessió de treball la Comissió de Polítiques de Protecció Social, amb la finalitat d'elaborar el Projecte de Dictamen a l'Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Foment de la Cultura de la Pau i els Drets Humans, el qual va ser elevat al Ple del dia 22 de desembre de 2022 i aprovat per unanimitat.

II.- CONTINGUT

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

L'avantprojecte de llei que es dictamina s'estructura, segons el seu índex, en una exposició de motius, setze articles distribuïts en tres títols, una disposició addicional única, una disposició transitoria única, una disposició derogatòria única i dues disposicions finals. En la part dispositiva de l'avantprojecte els articles venen dividits per capítols.

L'Exposició de Motius indica que aquesta llei permet articular en un únic text del màxim rang els diferents elements que actualment constitueixen la política de la Generalitat en matèria de foment de la pau i els drets humans, procurant la coherència, coordinació i complementarietat de les actuacions i la seua articulació amb les prioritats desenvolupades a través de les polítiques socials implementades en la Comunitat Valenciana i de les actuacions en tercers països a través de les polítiques de cooperació internacional al desenvolupament i d'acció humanitària i ajuda d'emergència en el marc de la planificació estratègica en matèria de cooperació al desenvolupament.

En el **Capítol I, "Disposicions generals"**, articles 1 a 3, es recull l'àmbit de aplicació, l'objecte de la llei, que és el foment d'una cultura de la pau i els drets humans a través de la promoció de l'educació per a la pau i els drets humans, l'establiment d'un marc comú per a l'actuació coordinada de les administracions públiques, institucions i organitzacions de la societat civil, el foment de la cultura de la pau, el compliment dels compromisos establits en l'Agenda 2030 i els estàndards internacionals en matèria de drets humans, i els principis rectors per a contribuir al seu compliment.

En el **Capítol II, "Àmbits d'actuació i mesures per a la promoció d'una cultura de la pau i els drets humans"**, articles 4 a 13, s'estableixen els àmbits d'actuació i mesures per a la promoció d'una cultura de la pau i els drets humans. En aquest capítol es fa referència a l'elaboració d'un Pla d'acció per al foment de la cultura de la pau, que s'elaborarà col·laborativament amb la diversitat d'agents institucionals, socials, educatius i econòmics de la societat valenciana i es recullen diverses mesures per a l'impuls de l'educació i el foment de la investigació i la comunicació per a la pau i els drets humans. Es destaca el paper fonamental de la cooperació internacional al desenvolupament com a instrument efectiu per a abordar els factors econòmics, socioculturals i polítics que estan en la base de diferents tipus de conflicte. Així mateix, es recullen accions per a impulsar la cultura de la pau i la defensa dels drets humans, com la creació dels premis al Foment de la Pau i els Drets Humans.

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

En el **Capítol III, "Comissió mixta per a seguiment de la Llei de foment de la cultura de la pau i els drets humans"**, articles 13 a 16, es crea la Comissió mixta per al seguiment de la pròpia llei com un espai de participació i coordinació per a la construcció d'una cultura de la pau. La Comissió presentarà anualment una memòria de la qual donarà compte al Consell.

La **Disposició Addicional Única** estableix que en el marc d'aquesta llei es promouran convenis d'investigació i formació amb universitats i instituts oficials i entitats amb reconeguda trajectòria en l'àmbit dels estudis sobre la pau i els drets humans que tinguen seu en el territori de la Comunitat Valenciana.

La **Disposició Transitòria Única** estableix que la primera edició dels premis al Foment de la Pau i els Drets Humans portarà el nom del professor Vicent Martínez Guzmán.

Per la **Disposició Derogatòria Única** queden derogades totes les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposen al que disposa aquesta llei.

La **Disposició Final Primera** autoritza el Consell per a dictar totes les disposicions necessàries per al desenvolupament i execució de la present llei.

I en la **Disposició Final Segona** s'estableix l'entrada en vigor de la llei, en l'endemà de la seua publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

III.- OBSERVACIONS DE CARÀCTER GENERAL

PRIMERA. Oportunitat del objecte de la norma

El CES CV vol posar en valor la iniciativa d'aquest Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Foment de la Cultura de la Pau i els Drets Humans, com a marc per a l'impuls transversal i el compromís col·lectiu de la societat valenciana amb els valors universals que descriu.

Aquesta norma sorgeix davant la conveniència de concretar i impulsar el compromís del conjunt de la societat valenciana, a tots els nivells (institucional, social, polític i econòmic) amb el foment d'una cultura de la pau i els drets humans, tant en el nostre entorn immediat com en alineació amb els organismes multilaterals. Donats els conflictes existents a nivell mundial, els conflictes bèl·lics en el nostre entorn pròxim i les seues conseqüències sobre els drets humans, la interconnexió

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

estreta i complexa entre els fenòmens locals i globals, i la incessant necessitat de defensar la pau i els drets humans, el CES CV considera oportú l'objecte d'aquesta norma, el foment d'una cultura de la pau i els drets humans.

El text normatiu assenjala, a més, que el seu objecte és el foment d'una cultura de la pau i els drets humans a través de la contribució al compliment dels compromisos establerts en l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible (art. 2 d). El Comitè s'ha sumat a aqueix compromís i incorpora, des de fa tres anys, en la seua memòria anual sobre la situació socioeconòmica i laboral de la Comunitat Valenciana, un capítol dedicat específicament als objectius de desenvolupament sostenible (ODS), amb inclusió d'una taula d'indicadors quantitius i qualitius que permeten fer un seguiment del grau de compliment o contribució a cada objectiu en la Comunitat Valenciana, així com una recopilació de recomanacions emeses pel CES CV en relació amb cadascun dels objectius. En una d'elles precisament, el Comitè recomana que l'estratègia valenciana de desenvolupament sostenible prioritze determinats objectius, entre ells el d'aconseguir una societat més justa, pacífica i inclusiva (ODS 16).

SEGONA. Normativa internacional, estatal i autonòmica

En l'àmbit **internacional** la declaració de les Nacions Unides [53/243. Declaració i Programa d'Acció sobre una Cultura de Pau](#), proclama solemnement la *“Declaració sobre una Cultura de Pau”* amb la finalitat que els Governos, les organitzacions internacionals i la societat civil puguen orientar les seues activitats per les seues disposicions a fi de promoure i enfortir una cultura de pau en el nou mil·lenni.

En l'àmbit **estatal** la [Llei 27/2005, de 30 de novembre, de foment de l'educació i la cultura de la pau](#), estableix una sèrie de mesures destinades a l'àmbit educatiu i de la investigació, a fi d'establir la cultura de pau i no-violència en la nostra societat, emparant-se en el punt a.2 del Programa d'Acció sobre una Cultura de la Pau, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides en 1999.

La matèria de l'avantprojecte de llei que s'analitza ha sigut objecte de regulació en la **comunitat autònoma de Catalunya**, mitjançant la [Llei 21/2003, de 4 de juliol, de foment de la pau](#).

TERCERA. Impacte en el Medi rural

D'acord amb el compromís d'aquesta Institució per atendre les especificitats i necessitats del medi rural en la nostra Comunitat, el Comit  aplica, en els dictàmens que emet, un mecanisme de verificació sobre l'impacte que els projectes normatius pugen tindre en el medi rural. El Comit  observa que aquest avantprojecte no té un impacte específic en el medi rural.

QUARTA. Exposició de motius

El Comit  proposa incloure en l'Exposició de motius una referència a la normativa autonòmica relacionada amb aquesta llei, especialment la Llei 18/2017, de 14 de desembre, de la Generalitat, de cooperació i desenvolupament sostenible i la Llei 18/2018, de 13 de juliol, de la Generalitat, per al foment de la responsabilitat social en la Comunitat Valenciana.

El Comit  proposa incloure, en l'enumeració dels drets humans del setè paràgraf de l'exponento I de l'Exposició de motius, la violació de l'os drets laborals, així com la falta d'accés a la sanitat pública gratuïta i universal.

En el paràgraf nov  de l'exponento I de l'Exposició de motius es proposa citar també a "*els agents econòmics i socials*" com a actors clau en la consecució de la pau i la protecció dels drets humans.

Finalment, en l'onz  paràgraf de l'exponento I de l'Exposició de motius, el CES CV també proposa citar el increment de les migracions no desitjades a conseq ncia de la deterioració progressiva del medi ambient.

QUINTA. Ajustos tècnics en el projecte normatiu

El Comit  adverteix alguns desajustaments tècnics en el text que deurien ser corregits. L' ndex de l'avantprojecte divideix els articles en títols, mentre que en la part dispositiva els articles apareixen dividits per capítols. D'altra banda, l'apartat III de l'exposició de motius indica que la llei s'articula en tres títols als quals posteriorment denomina capítols.

D'altra banda, el mateix apartat III exposa que en el Capítol II de la llei es fa referència a una "*Estratègia d'Educació per a la Ciutadania Global*", estratègia que no apareix citada en aquest capítol.

IV.- OBSERVACIONS A L'ARTICULAT

CAPÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Àmbit d'aplicació.

El Comitè proposa incloure, entre les iniciatives que la Generalitat pugui desplegar en altres àmbits territorials, en el marc de les seues competències, a través de les polítiques i programes, l'educació per a la ciutadania global, a més de la cooperació internacional i l'acció humanitària.

Article 3. Principis Rectors.

El Comitè proposa afegir, en la lletra l) les migracions no desitjades com a efecte accentuat per la crisi climàtica; i en la lletra o) del punt 2, als agents econòmics a més dels socials i institucionals.

Així mateix, el CES CV proposa afegir en el punt 2 dos nous apartats referits a: en primer lloc, la necessitat d'intensificar polítiques encaminades a erradicar en l'àmbit laboral les conductes i actituds discriminatòries i, en segon lloc, facilitar el accés a la sanitat pública, gratuïta i universal de les persones migrants i refugiades.

CAPÍTOL II. ÀMBITS D'ACTUACIÓ I MESURES PER A LA PROMOCIÓ D'UNA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

L'àmbit laboral és un àmbit fonamental de convivència, de producció i reproducció de valors cívics, de respecte i reconeixement de la diversitat, però també d'estereotips, prejudicis i actituds discriminatòries, per la qual cosa el Comitè proposa que es considere incloure aquest àmbit d'actuació en aquest capítol de l'avantprojecte de llei.

Article 4. Àmbit de l'educació per a la pau i els drets humans.

En l'art. 4.1 *in fine*, el CES CV proposa canviar l'expressió "*transformació pacífica de conflictes*" per "*resolució pacífica de conflictes*".

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

Article 5. Mesures per a l'impuls de l'educació per a la pau i els drets humans.

El Comité considera necessari incloure als agents socials en l'apartat k) i a la societat civil organitzada en l'apartat g).

Article 6. Pla d'acció per al foment de la cultura de la pau i els drets humans.

En el punt 4 de l'article 6 el CES CV observa una errata a corregir: on diu "Pa" ha de dir "Pla".

Article 10. Mesures per a reforçar l'enfocament de pau i drets humans en les actuacions de cooperació al desenvolupament.

El Comité proposa, en la primera mesura que recull l'article, reforçar les actuacions de cooperació tècnica i "capacitació" que contribuïsquen a la construcció de la pau i la seguretat humanes.

A més, s'observa una errata per omissió en el punt 1 de l'article, atès que falta "a el" en la següent expressió: "(...) coadjuvar al foment de la pau (...)".

CAPÍTOL III. COMISSIÓ MIXTA PER A SEGUIMENT DE LA LLEI DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

Article 13. Premis al Foment de la Pau i els Drets Humans.

El Comité proposa substituir, en l'art. 13.3.b), l'expressió "*Economia solidària*" per "*Economia social, cooperativa i solidària*".

El CES CV entén que ha de completar-se la denominació de la categoria, ja que l'economia social i cooperativa, que són conceptes definits jurídicament i orientats a la satisfacció de l'interés col·lectiu dels seus integrants i de l'interés general econòmic o social, es regeixen per una sèrie de principis legalment establerts que, a partir de la màxima de la primacia de les persones i de la fi social sobre el capital, promouen la solidaritat i altres aspectes com el desenvolupament local, la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, la cohesió social, la inserció de persones en risc d'exclusió social, la generació d'ocupació estable i de qualitat, la conciliació de la vida personal, familiar i laboral i la sostenibilitat.

AGENDA 2030

DICTAMEN 11/2022

A L'AVANTPROJECTE DE LLEI, DE LA GENERALITAT, DE FOMENT DE LA CULTURA DE LA PAU I ELS DRETS HUMANS

CESCV
Comité Econòmic i Social

Article 15. Composició i funcionament.

El article conté un únic paràgraf que apareix precedit d'un "3" que ha de ser eliminat.

Articles 16. Funcions.

Novament apareix un "3" abans del text de l'article que ha de ser eliminat.

Dins de l marc de responsabilitat compartida entre administracions que s'exposa en el text de l'avantprojecte, el Comitè considera oportú afegir, a les funcions de la Comissió, el seguiment i avaluació del compliment d'aquesta llei i les disposicions per al seu desenvolupament per part de totes les administracions públiques.

Disposició Final Primera. Autorització del Consell.

Donada la falta de concreció i la indeterminació en alguns dels aspectes d'aquesta norma, el Comitè sol·licita que se sotmeta al dictamen del CES CV les disposicions que es dicten per al desenvolupament i execució d'aquesta llei.

V.- CONCLUSIONS

El Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana considera que les observacions contingudes en el present dictamen contribuiran a millorar el Avantprojecte de Llei, de la Generalitat, de Foment de la Cultura de la Pau i els Drets Humans, sense perjudici de les consideracions que puguem realitzar-se en el posterior tràmit parlamentari.

Vist i plau El president
Arturo León López

La secretaria general
Ángeles Cuenca García